

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совелиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Өртээ 3 көп.

Билдә тугаазааны болза:

Совет - француз экипажтың ужудуп үнгенинің дугайында репортаж

УЛАН-БАТОР. ССРЭ-ний Моо Арат Республикага культууа хүнээр доозууга. Улау Октябрины 65 чылынга болгас ССРЭ-ний тургуруганыны 60 чылынга он тураскадым эртгирег. Оа байырладым байырлыг хадгыншын чылы Улан-Баторга болган. МАРН ТК-ны Чыгыгас секретары. МАР-ны Улустуу Улау туралыны Президиумуун туралына Ю. Пехенал, республиканы Министрлар Чувалдыны Даргыз Ж. Батмуну, буртун аске-даа партиа болган күрүне уауртукчлар анал чораяа.

Хей напонализм совет культуура фестивалыны програмчазына кыриштир тур

руктар даягдгедерин, совет он дасалзын организматас Советтер чуртуну кино улау чуртуну аи аяа чогаалдары көргүсег.

Улан-Баторга, Дарханга, Төдөнкетке, Бугу-ле аймактар төдөргини ССРЭ-нид чогаалчыны амиледерини состанынга совет культуурына анал баргас төдөлгөкчилери-биле ажылчачынарыны ужуражымшкына яары болган. Моолда яалбай сургалгы совет артистер, композиторлар, чогаалчылар, пучүктүлэр, чуртукчулар боттарыны ажылчыны дутабын аи ужуражымшкынараа тутгал даяа.

(ССТА)

ПАРИЖ. (СЭТА). Инфляция-
га ууур демисед талазы-биле
алдын-өлүк хемгеслерин боттаң-
дыраарын айткан хообул түзү-
шүрүлгөсүн Франциянын Минис-
трлер Чогулунда чуудул деп
сөргөн. Ажылчы чоңнарны
ажыл төлөвирин 60 чыдын
кызылдан октябрга чедир — 4
ай дургузунда өстүрбөс деп
хообул төлөвлөмөсүнө айткан.
Ажыл төлөвирин белдир
дугайында бугуруге ээлерин-
деги чууга-жыгынкыларын
айткан талазы-биле ажылчы
чоңдарын эргезин айткан
хообулду ол үенин дургузунда
акжылгатымас апаар. Инчал-
азарок чак хообул төлөвирин
ажыл төлөвиринин алдыкы
кемчөөсүнө тамазыршпас.
Ажыл төлөвиринин алдыкы
кемчиди ыды 1-ден эрген
бичири белдир. Ортоктерин бол-
гун тарифтерин кой нуруу-
тун баша өстүрбөс хообул
төлөвлөмөсүнө кирдүгүн.

Инфляцияга ууур демисиди
күштөгилер сорулга-биле ол
хемгеслерин П. Морванын чаа-
наа ажылан кылган. Инчал-
азарга туртта инфляциянын өзү-
нөс темпирин 14 хуу болуп

турар.

Ажыл чок чөрүккө болган
инфляцияга ууур демисиди
чуугадым Франциянын Ком-
мунист партиясы демгелде-
шпашан. өрткөткөсүн өстүрү-
шүрүлгөсүн айткан. Инчал-
азарок ажылчы чоңнарны
ажыл төлөвирин өстүрбөс деп
Компартия шынчын уура-
нын турар. Ажыл төлөвирин
өстүрбөсүнө улагатан хообул-
ну кажан-лаа чуудул деп са-
напас бс деп. ФКП-нин Чыг-
ыне секретары Ж. Марше ме-
делгөн.

Чазактын ол кемчөө-биле
чөпшөрөшпес дугайында На-
ционал ууралдын коммунист
депутатарынын болушун
өмүтүзгөндөн сон дарагы А.
Лазукин меделгөн. Франци-
янын эң уууу профсоюз кат-
тыжымшыкыны — Күш-ажыл-
ын бүгүниги конфедерация
ын ажыл төлөвирин өзү-
нөс кызыгаараларын болду-
руп болбазын дугайында
меделгөн болган чазактын ол
шынтиринге ууур демисежи-
ринге ажылчы чоңнарны
кыйгырган.

София. (СЭТА). БУР-пун кол далай порттарыны бирөөсү Советтинтик докерлери алып эгезинде тура пландап алып уула ажал-агыттын ажал-бүрү чүктүрүн 14 муу ошаны сайгарган. Илдегидин көргүзүгү чедип алымыга комплекстик брита-

ларны тургусканы саадр чедер.

Советтинтик докерлери белик кластыы мастерлер, барык шүптүзү элзек кан мергежилдерин билир, ажалдарын бот-боттары созуруучун аргазы-биле чорудун турар.

изацияларынын кыйгырымы

ин, Көрейге быжыг тайбыннын чөгүдүн кол чылааны дур деп, документте демелген. АКШ болууну шегин чепсез болаш шериглерин мурнуу Көрейге улам көтүрүш, шериг өрөөндө-лөрүн чорудуп агрессия пландарын ботандыларына. Японияны кириштерири оралдыкын турар.

Төрөн чүртүн катап каттыгытыр дүш көрөй уаустуу

чөнтүг демиселл империзаизме болгаш хошелегиле удур, тайбын далай делегацияны уастарынын демиселлид, түдүш кезе болун турат. Каттыгышан Нацилар, Организациянын Кол Асамблеиянын ХХХ сессиясынын резолюциясына дүштүр Америянын Каттыгышан Штаттар болууну шериглерин Көрей чартык ортузуктун мурнуу чүгүндө Дон-до-раан үндүрүп алып ужурулг.

МАНАГУА. (СЭТА). Говду-
расты дайныга бэлтгэн
милитаризацвартнаг Американы
Нэгтгэмийн Штаттарыг
ндэг Берлинийн, Төв Амери-
кын бодуучу агрессын поли-
тикавыг гурдурьга аз тур-
туу эгмэллэг болон гурарыг
Сальвадорын Сальваторс агу-
гтвобуу даймтай.

Пентагон 1981 чмд Говду-
растын шөрг чыгышчыны-
рмга 4.3 миллион доллар ер-
тегтик боо-төсөвтөй Берий. а
1983 чмд 2.5 миллион дол-
ларынч боо-төсөвтэ бэр бо-
дот турар. АКИН-тай агмг үе-
лүүн эг сайзыртай боо-төс-
өктөртөй болгаш шөрг техник-
казын Говдурас алыр. Говду-
растын айш шөрг алолмн-
дырын АКИН-тын шөрг ак-
дөмиллэрийн болгаш Пазмга
кавалерийн зонамдмд америк
шөрг баагаларынга бэлтгэлэр
болот турар.

Пентагон кээр чмд Гов-
дураса шөрг дуалачимын
ийлгит-бизе 40.3 миллион
доллар чөдөрлөт илгээлэ.

Говдурасы дайныга бил-
тгөн милитаризацт турар чо-

куштерини составында Сириянын шеригерлери халыкташкыныары кылдынан Сирияны тез араактан дыйкантан. Бейрут болган Дамаск аразында стратегият ортукта ырак эвенте Мансуриянын районуна халдан келген израиль шеригерле ууру тутучулугуна Сириянын шеригерлер кирген болган агрессорларга ойтуу таымыкынын тавадытылган.

ДЕЛИ. (СЭТА). Бөөч
эндере бүдүрүп, ченсегд
киннерниң курлавырлар
вүдөдия турар чорук
херээнге кол кыжавы
болуш турар деп. Ил
премьер-министри Н. Га

«ХӨЛЧҮК-ХООЛАЙ ЧЕТКЕН СЕН БЕ?»

Орук чедер черинг болганда ол бистери, бөлүк чогаалчыларым, О. Шынаа суурууга ужураштырып келген.

«Экин, эргим болгаш чаа О. Шынаа! Бир каш чыл мурунда сенэ база чораман мен. Ычан чаа-ла туттунуу, тургустуну турган сен. Ой аягы бажынар турган чүе. Ам дээр, таптыгымас болган ышканың чүе! Кудумчуларым дегем болгаш хону, бажыларым тагыс аай келаткан болган ак-чаат чүе, артында шөвөрчү болган чарык. Эң ылаңгыз ийи кыт-пиколан кереке онза-дыр! Ырактап-ла барааны кестүп, сонгаларым чыйан, акы-төдүн шымзон-даагы, ыр-шоору куттуну келтир! Иштини арыг-сылың, дегем чаага-йым, чырык, чылым чүү дээр! Ам бир каш чыл болган келер болза амгы үеңиң буюду-ла чаа, чаагайкыт-тыган болган бедик куз-туралык сууру болу бээр сен, О. Шынаа! Ону сенэ куз-дир мен!».

— О. Шынаа совхозу дээр, мал бажып өстүрүп, оңу продукттул чоруну бедилер, малга бажык чек-суурун бедеткөр талазы-биле район-нун мураксыз ажил-агыла-рынын бирозо болдуру ийи — деп, Тес-Хем райкүс-мунун даргазы Иргит Усун-ович Усун менэ тайылбыр-лады. — Оңу тодарай хер-теңиң 1981 чылда сипеге басты, кызыл планка 148 хүү күсөткөн дээр база 1981 чылда мал-продукцияларын алдыр план 104 хүү күсөт-кени дээр СЭКП обкомунун, Министрлер Чөвүлелинин,

облпрофчөвүлелинин болган БИКСМ обкомунун 2 шыл-чыр кызыл туктары-биле ыш-каш мал чечин эки бедет-кени дээр СЭКП райкомунун, райкүс-комунун болган БИКСМ райкомунун совхоз-тар аразында шылчын чорур-кызыл тугу-биле шылчак-каны болду.

Малдын чаш төлүн менди камгалап алдыр талазы-биле селерин районда, байдал калдырды, Иргит Усун-ович — Бистин район республи-када бирин черде туруп ту-руп, а район иштинде бо соң-хоо бирин черде, чүс хойга онааштыр 92 хураган алган. Бир-тэ мураксыз совхозта келген болганымдарда, му-раксыздык-биле таңымын, ажил-амыдыралын сонугу-рун дээр, Иргит Усун-ович сөзүн төлдүрдү.

Шүдүктү Биче-оол Серки-евич мынча дей-дир: — Ам баарымыс Лаан-оол Давы-лов Седен бо чылын чүс хой-га онааштыр 95 хураган алдыр хулээдлелиг турган, 103-тү алган болдуру ийи. Кыштан турар черин көрбөс сизер бе? Часкалыг баары дээр, мага-лыг оран боор. Хар шоболт чабас, шаг өстүтүр, а чайла-дык, мырмалы кайтамчык чер-ле болгаш. Шаа бо каш лапкыр калдыр сынпалын кылдыла Хөлчүк-Хоолай деп чер. Бистин таңымын кыры-ла чөшшөткөндү чыйан, кар-рык чыгырыптан турар чө-күчүм-биле шылчынган, мырмала хыг дивес оран боор! Мал дээр, чаан ээдин чаа семпирин, Шынаа-ла мын-чаар ыражып турары-ла шыл:

Хөлчүк-Хоолай четкен сен бе, Хөлбөн шыгын баскан сен бе? Хөлчүк караа душкан сен бе, Хөрөк-чүрөң билген сен бе? — Ол-бо талалардан бедик сүүрлер каймаалан алган кыштакта чаксы хүшүнү чы-лымыдан карак чыгырып-тап, мижик черлерин үнү келген көктөрү чыгыр но-гаан торгу деп, кылааным-нылар, Чамчак салгын бедик кылааным тынып турар. Арыг-сылыг, тодуг-догаа, ху-раганнар өдөктө дөңсөйлөп, сүзүңүтү көк сипегенни таала-биле дайып, чамдак-тары чымчырып келгизип көктөрин дымзырадыр чула тыртып өтүтп чоргулаар.

— Эңке кирип, пайлаң ка-рууер— деп, аалдын ээзи На-колай Маскырович эңиг-ээд-дө-биле чалай-дыр.

— Ычанайым канчаар, мооралар, чогаалчылар — деп, Мөңгү-оол Байырович Эртине хойкута улажы-дыр. — Аалга кирген кижик ая-арың ызырап болтай.

— Ой ажилчын чорбис чыл аял чор бис— деп, мзон айтырымын Николай Мас-кырович харылаай-дыр. — Бо үеңиң иштинде чүпү көр-бөң, калдык калдык-берселер-ге таарымшаал дээр, каш сөс-бисе харылааткыш иш-та-дымыс дайың. Хойку кы-жаа кол-ла чүе — малды олар-бөлчир, сүзүп тургант ки семпирин, боозалдыгы чотуру хуусаагында чорула-ры, кышка кык бедеткенин, мал чечин артыдырдым. Би-ле куралырап алдыр, ка-жаа-хораны эки чыгыла-ры, хүлээнген ажилы дээр бодунуң ээ-харысгалгазын

улгатырып, бедик негелдени салып, кызымканай ажилда-ры болуру чүе бо. Малды ча-лапкыш, көрүп олуруйың, ону маңың калдык-лаа үеңиңе туду кадарың, карактаары чугула.

— Мал ажил-агымын бирги клазыным мастериң болдуру ийиң— деп, Мөңгү-оол Байырович тайылбырлай-дыр.

— Ону калдык хойкута тынсыр чүе? — деп, дирек-тордан удур тодаралын ай-тырдым.

— Негелделер-ле хей — дээр Байырович уламчыла-дыр. — Ылаңгыз малга хей чылда 15—20 чыл-дарда ажилдааң, зооветер-инария эртенки малдын аар-саар ааргыларын эмчеп билдир, чылдаң чыдче до-стамад бедик көрүздөрдери чедип ап келгени, малды продукттул чорун бедетке-ни, ажил-төдүңүң эки киж-идилгени, хей-иниң ажи-лыңга илсепкелди кыркылге-ни, бижыг сагылда-чүрүм— дээр ол бедик атты тынсыр чүе.

Шынаа-ла хойкувун ажил-амыларын алган көрүзү-лери, шылал-макталы ол ду-гайы тодарай-биле бедик-кып турар болду. Аптаралар кырында ханала хонаш, а-жылап каан бижиктерин көрө бердим. «Республиканың ма-чымчылары аразында сон-палдык чарыкча чедип алган чедикшинерин, малдың, продукттул чорун бедетке-ни, 1980-1981 чылдарда малды эки кыш ажырып, чаш төлүн

оңча-менди камгалап алганы дээр СЭКП обкомунун, Ми-нистрлер Чөвүлелинин, обл-профчөвүлелинин болган БИКСМ обкомунун диплому-биле шаңдаар. Оон ынай СЭКП райкомунун, райкүс-комунун хүндүлэс бижиктери, «1980 чылдың социалист чар-гыжың талекчи» деп, хөрөк демдө бар болду.

— Чамыда чурттай, чаага-йын көрүп орам. Улут-Сер-мал хеминиң унуга буга тыр-тырар болза, мал чечин чет-чир-биле бедеткен амыр чер бо— деп хойку сүме када-дыр. — Даг хары эрип, чер-ини шыгы кургаалак чорда, суггар болза көк шык хөл-бөңөңнүң келер дийин-директор.

— Ындыг хары, сизеринч чеп, малчын, ону өөрениң көр бе— деп, Мөңгү-оол Байырович деткени.

Хойкуларын бай-шырак туртап олурум, ажил-иши тура-соруу, мал-маганын күш-деңгелди семс-шыраа, колап, сымас хой хураган, арыг-сылг өдөн-кышта, бе-леткөп сипеге-шорбоник, алак-көрөгөн — мураксыз хойкувун амыдыралын, ажил-иши тода херчелен турар болду. Ол эртен чылын чүс хойга онааштыр 110 хураган-ын, бо чылын бо-ла-ла чүс ону алган, дүңү бар кыла-грамм беш чүс граммны алдыр турган, 1.6 кг алган, а бо чылын 1.7 кг алдыр хулээ-делиг, мал чечин 12 тонна сипегин, 40 тонна бедик бе-леткен алымын дагымта.

О. СУВАКИНТ.

С. ФЕОКТИСТОВТУН «Төрзөн черим казын көргөш...» деп фототүдү.

Уран чүүл делегейинде

СЕТКИЛ-ЧҮРЭЭНДЕН БЕРДИНИИШКИН

Делегейде сураглыг ыраа-ды — ССРЭ-нин улусту ар-тизи Елена Образцованың чогаалчы амыдыралынын «хүч чүрүм» кончук шы-гымы-биле онааланып турар: артист ажилчын хүн де-делегинде чүткө бо сезон-да эвес, хары келер сезон-дарда чүпү кылырын айтып каан болуру.

Чүткө амгы бо сезонда Об-разцова Улут театрга Вер-дини «Реквием» баштайгы көрүзүңүң, Лондонт «Тру-баду» деп операны тургу-зыла, Ленинградка кон-церт көргөскөн. «Ла Скала» театрга гастрольдарыга чаа көрүзүңүң бедеткен. «Фран-ца» болган «Вена оперетта» деп чаа программаны ажил-дап кылган.

Елена Образцованы совет көрүкчүлөрүндө аныда, «Ла Скала», «Гранда опера», «Ме-трополитен дугайында опера» Ковент-Гарден театрынын көрүкчүлери кончук аяк би-лир. Ол Вердини итали дыла, Бисени—Францу, Шумай — менеп, Бартокту—вентр дыла ырлап турар.

— Коллективтиң гастроль-дарга боодарга, ийи-чагы-тың гастрольдары чөре на-рың— деп, Елена Образцова чуталап турар. — Москвада чуталап төрөн театры чон ышкан сагылдыр, мычалаа-ла сураглыг күсөдөңкү-лөр-биле, оларын чачылды-ры-биле таңымкала кижини улам сайыраңгайкырар. Оларын ыражылар ар-азында Карло Бергонини, Плас-идо Доминго, Дюан Салер-дид, Лучано Паваротти, ди-рижёрлар Клаудио Аббада би-ле Герберт Фох Нараян...

Артист боду чаа чүткө ка-жап-даа чүткүлдү, роль бу-

руңуге сеткил-сагышые ха-шылап кирип турар киж. Шынаа-ла күштү, чүрөккү ханымдыла үгөн таланты-лыг кижин деп ону саап бо-дуру. Ол калдык-ла чогаалды өөрениккөр, а өөренип алган сонда оон алырдыс кижик. Сураглыг артистиң реперту-ры доктаамал чартынын, найтамчы дүрген калбарып оран. Ында Мусоргскийниң болган Вердини, Чайков-скийниң болган Стравинский-ниң опералары, Рахманинов-тун болган Свиридовтун ро-манстары, Бетховенниң бол-ган Малерини симфонияла-ры, орус улустун ырлары, ам-гы үеңиң дагымыс компо-зиторларынын ырлары кирип турар.

— Музыкка кымга-лаа херек деп боолар мен: чамдык уусе классиканы сонугуулар, еске-лер—улустун ырлары, а бир чамдыктарга эстрада таар-жыр. Чөреде мычаш ым-лаа пазы-хары хамаан чокка, му-зыкала сонугууларды дээр-те албап бугуруу мен. Музы-ка кижиниң херекдөөн кылдыр тытып келген болбай аал.

Елена Образцова-биле бист-тин чуталамыс оон бажымын-да үстөдө сестер-биле эгелзеп, Иччал ол чаа-ла консервато-рияга кичээлдерден эеп чы-нып келген турду.

Иражынын хүч чүрүмү баш бурунгаар тургустунган Кежө шинге ирлаар болза, ол дыштанар. Шин чок болза, эртен чедип шакта турган уруун школаже чорудупкан сонда, тос шактап-ла боду-нун концертмейстер-биле ка-ды кичээлдей бээр. Он ийи шакта студенттер-биле ки-чээл эгелзөр. Уш шак эртен сонда, ол кезең чыгаралам, боду өөренип, кириптер. Алды

шакта кежө концертмейстер база катан чедип кээр, оон 3-4 шак кичээлдерээр. Бо дээрге аяла-ла чачыл болган хүч чүрүм-дур. Чамдыкта театрга рекетициялар, кон-церттерге бедеткелдер, бажы-дигелер, теледиденге, кинога тырттырылгалар дээр чүч болбазы.

— Колдуунда доктаамал ажилдап турар мен: эртен-да, хүндүс-даа, кежө-даа, бажың ажилы кылып тура бижин магнитофонун монета астып алган, кулакка сүп алыр херексеп-биле дынаар-даа мен— деп, ол чуталап оран.

Чүткүлдү ажилдаар дуга-йың ол бодунуң өөреникчи-лерге база угадып турар. Ажилдыс болза, бижик чок болза, профессионал чачыл чок болза, ыраажы артист бо-дуру. Чамдыктары өөренип доокупкан. Улут театрга, Мос-кваның музыка театрында дээр еске-даа хоорайларда ажилдап чорудурулар.

— Аас-кеңигит мен бе, чүткү дугайыл күзеп чоруду-рум чамдыкта бо-ла айты-ралар. Бир педели хире дыштамып, чүпү-лаа кылбаан болзула дээрмге, кайтаар-дыр. Чамдыкта хондоң-даа бол чакыламы бергенимде, бир-ле чүвөңи кылды четкиңиң баар ирги мен бе деп бодалап чы-рын чалгаарай бээр мен— деп, Образцова чуталап турар. — Музыккае ханымлап турду, улам ийиң кылкысаар дүр мен...

Борис ЛАВРЕНЮК, (ПМА).

ААЛЧЫЛАРЫНЫҢ БИР ШИИЗИ

Республиканың хөгжүм шийи театрында Москваның ли-тература-ши театрының арти-стиң ойнап турар шийилериң көрүлдөс ам-даа уламчы-лавышкан. Аалчылар совет болгаш даштынны драматур-гарың аялы-бүрү темаларга бижкен шийилерин көрүкчүлөр-ге бараалгадып, оларның со-нуургалын болгаш кичээңи-йин хаара туулуп турарлар. Оларның репертуарында Эмил Мамонтов «Чэа өлгенгени», Антонио Буэро Вальенонун «Подвал сонгасы», А. Галин-ский «Петро» дээр оң-даа өс-ке солун шийилер бар. Аалчы-ларың ойнап турары Михаил Варфоломеевич «Ыдыктыг болгаш бачытыг» деп шийи-нин көрүлдөдөрүн кызылчы-лар улуг сонугуураал-биле кө-рүп турарлар. Ук шийиниң ав-тору-биле тыва көрүкчүлөр та-ныш. Чогаалчының бижкени «Нажегелер» деп шийин Ты-ваның хөгжүм-ши театрының артисттериниң ойнааы-биле республиканың ажил-ишчиле-ри улуг сонугуураал-биле та-нышаннар. «Ыдыктыг болгаш бачытыг» деп шийи М. Фар-фоломеевич бижкен шийиле-рин аразында база бир солун шийилерин бирззи бооп ту-рар.

Залдың чырыы караңгылаш дээр сонда, сценага чортуу чырып кээр. Ында Кузьма чааскан бажын туттунуп ту-раар. Хертертен оң кадайы Да-ша кирип келген сонда ча-ччатынып-ла эгелзээр.

Орта ажил кылбас арагыча сантехник Кузьма көрүңкү-тенип тура, бурганның хевир-дүрүзүн көрүп каар. Оң эгел-зээш оларның өгүлөңүн амыдыралынын байдалы ескер-лир. Олар хертертен машина-балгатыг, бай шырап апаар. Чүгө боттарын өрү көр, өс-келеринч чурттагызды оларга сонугуурагын эвес. «Чүгө бистер кончук бис» дээр олар-нын туразы улагар.

Шийи режиссер Н. Лакти-онов чедикширин тургус-кан. Чуруу каасталганын Ю. Боговаленский, а хөгжүм каас-талганын С. Тоушчина олар кылганнар.

Шийи бижиттинген өвүр-хевирлерин, ында кирип тур-ар артистер: И. Дурасова, В. Субботин, А. Потечкин, Ю. Истомин, Л. Говорухина олар бүзүрүнч кылдыр ойнап күү-седип турарлар. Ылаңгыз ший-иниң кол маддылары Тудыш-кин Кузьма биле Дашынның ролон ойнап турар артистер Б. Панин биле З. Гариниң чогаалчы ажилы онагай.

Аалчыларын көрүзүп тур-ар шийилерин көрүкчүлөр чы-лы-биле үтүлүп, улуг сонугу-гал биле көрүп турарлар.

А. ШОНОЧ, артист.

ШЕРИГ-ТЕХНИКТИГ БИЛИГЛЕРГЕ

Чеди дугаар бөлүк орук шимчөөшкениңе шылгалда дугаар, Курсантылар клазында шылгалда чыгып келген. Башкымы Рудольф Петрович Берх оларын салган айты-рыларын тайылбырлап, шыл-галда үеңиңе далаштайып, таңыг кичээңгелди болу-рун чагып турду. Эңке ажит-тыган сонда ийи кижик ки-рип келди.

— Туураар! Томааның! — деп, команда унду.

— Эш подполковник, бөлүк шылгалда дугаарыңга бе-ден-деп, инструктор башкы килеткени.

— Экин, курсантылар! — дээр, олар чангыс кижик дег шериг дү-биле харылаа-дыр.

— Сулаанар!— дээр коман-да сонда курсантылар олу-руп аалдыр.

ДОСААФ-тын Кызылда кат-тышкан техниктиг школазы-нын начальниги подполковник Николай Георгиевич Потехин курсантыларын шылгалда белегени айтыртып, чедип-кышпирин күзөп. Курсанты-лар ооктурган бижин четти-пөндө шылгалда хүлээп алдыр

комиссия келген. Күрүңнөй автономиялык чериниң ажил-дакчымы уузг лейтенант зиг Непомнящий шылгалда эр-тирериниң негелдени тайыл-бырлады.

— Бир билетто он айты-рыг бар. А айтырыг бүрүзү-де үш харым берген. Оң чүгө-ле чангыс шып. Силер ол шыл харымы тываар апаар силер. Ылчанган он айты-рыгга чүгө он шыл харым херек. Чангыс чаштырыг кыл-ган кижик бижин шылгалдагы эртриңиң ол боолу. Алган би-леттериниң айтырмаларыга чүгө 15 минута көрдүңүң— дээр билеттерин үлөп берди.

Курсантылар билеттерин алгаш, шышынча-ла баралар. Салгыч мынча, чүч боор, кээргел чок бурунгаар чылы-ла бар чор. Он минута эрте берди. Алды курсант биле-зини харымын дугаайып. Өс-келери уруу-суурун үтүл-де туралар. Шыл четкен. Шүтү-үңе бердалар.

Ур-даа болбаан— комиссия курсантыларын харымын хынаа каалты. Укен бир кур-сантыдан чүгө чангыс кижик

шылгалдагы эртриң болду. Ол ийи чаштырыг кылган.

Шылгалдамы бо чадамы эртен курсантыларын чыс-каапкан. Олар ам машынаы башкарыгына шылгалда эр-тер. Ийи машина ДОСААФ-тын херимден түшкөн. Баштайгы машинада КАИ-ини инструктор бар. Курсант Ва-лериң Монтуш машинаны башкарып чорутуу, хоорай иштине угааш хантымыс. Эзеп чоруп ораа, доктаа-мын. Оон сонда Юрий Назо-лов, чораш орук шим-чөөшкенини дүрмөткөн би-лери, машинаны башкара талазы-биле чангыскамын курсантылар көргөстүлөр. Олар ам чолаачылар болуп, тусай мергежилди чедип ал-гаштары ол.

Бо дээр чүгө чангыс ба-лүк-түр. Школамы олардан аныда чед бөлүк бо хүнүр-де дооскан. Нинтиң-биле ДОСААФ-тын Кызылда кат-тышкан техниктиг школазы бо чылын улус ажил-агы-лыга яны-бүрү категориянын беш чөс аныг чолаачыларын

Д. КАРА-ООЛ.

Телевидение

ИЮНЬ 27-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги гимнастика. 8.55 — «Матинка-дал Мурга чедир». Совет ыр-лар концерт. 9.25 — «Комсомолту календары бугураар». Документалдыг фильм. 9.45 — «Оттукучу». 10.15 — «Совет Эвилелдиге бараан бооп тур мен!». 11.15 — «Кадикшыл». Ортем-пентердиг программа. Ленинградтап дамчыдыла. 12.00 — «Эртенги почта». Му-зыка программасы. 12.30 — «Эр-тем болгаш техника». Кипо-журнал. 12.45 — Аш-чөм про-граммазы — бүгү улустун хе-рээ. («Көдөңниң шагы»). 13.45 — «Музыкалыг кюск». 14.15 — Ж. Сарман. «Мамур». ССР Эвилелдиги күрүңнөй Биче театрынын фильм-ши-кин. 16.45 — 17.00 — Часпар. 17.00 — «Амгыктар адистер». 18.00 — «Делегей папарамы». 18.45 — «ТТ-ини экраның-га эң баштай». «Кинога тыр-тырып чорудуру сен бе, бичиң уругу?». 20.00 — «Кино аял-чоруктарынын клузу». 21.00 — «Уе». Информастыг програм-ма. 21.35 — 22.50 — Делегейини П. И. Чайковский аттыг VII конкүрузулда. Оон сонда — телемеддээр.

ИЮНЬ 28-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги гимнастика. 8.55 — Уругларга фильм: «Баштайгы чалгы». 10.05 — «Дирг амытайлар амыдыралы». 11.05 — Теле-меддээр. 11.40 — 14.15 — Теле-меддээр. 14.35 — «Аш-чөм программасы — бүгү улустун херээ». Документалдыг филь-нер программасы: «Код ула-нымышында». «Черин төрөн чыды». «Хезаг чүздөрдүн ажы». 15.40 — «Билер бо-гаш кылкычтар бол». Школа-чыларга эртем — өөредиги программа. 16.25 — «Чүпү ном-чууру». 17.10 — 17.25 — Ча-сар. 17.25 — «Бистин сад». 17.55 — «Афганистан. Дем-селег сыйып катталымышын». Документалдыг фильмин баштайгы көрүзү.

МОСКВАДАН

18.30 — Футбол дугайында доңчулар. 19.00 — Партиянын планыры — улустун планна-ры. «Сибириниң чери. Урен-гой-Унгор аразында газ дамчыдыкчынын туудуунун дугайы». 2-ги дамчыдыла. 19.30 — А. Монарт. Уш вальс. 19.40 — «ТТ-ини экраныңга эң баштай». «Өдүмүң өртзөн өлгөңдөңдө айтыр». Уран-че-чен фильм. 21.00 — «Уе». Ин-формастыг программа. 21.35 — Композитор Л. Афанасевтиң Эвилелдер Бажымын Кол-лонналыг залында автор ке-жээ. 23.15—01.00 — Футболга делегей чемпиондында.

ШИ.ЛИТТИНГЕН 12 КОМАНДА

МАДРИД, июнь 26. (СЭТА). Испанияда эртин турар деле-гейиң футбол чемпиондында маргыдалаарын уламчы-лаар муну он ийи командалар бөлүктөргө түндөс ужу-ражымышканар сонда билиңгир апаган. ССРЭ-ниң шийи-лек командаларын аныда маргыдалааның ийи ээлзөңгө Бразилияны, Польшаны, Италиниң, ГФР-ниң Австри-яны, Бельгияны, Аргентинаның Англияны, Францияны, Соңгу Ирландияны болган Испанияны командалары ойна-ар. Чемпионаттың ийиң финал чадамын олар дөрт бо-лукке чарык: «А» бөлүк—Польша, ССРЭ, Бельгия; «В» —

РЕДАКТОРУН ОРАЛАНЧЫМЫ К. К. САТ.

ГФР, Испания, Англия; «С» —Италия, Бразилия, Аргентина; «Д» —Австрия, Соңгу Ирландия, Франция.

Бөлүктөр айым-биле ойнаар июнь 28-теп июль 5-ке чедир болуру.

ССРЭ-ниң шийи-лек командалы бо ээлзөңгө бирги оюнун июль 1-де Польша биле Бельгияны командаларынын у-турганын биле (ол командалар июнь 28-те ойнаар) ойнаар. Ийиң оюнун совет футболбистер июль 4-те ойнаар.

Редакцияның АДРЕЗИ: КИТАПКА 667000

70000 Кызыла, Шетиник болган Краченко куумчуу бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторнун 2-24-63, редакторнун оралакчыларыны 2-35-24, 2-23-54, харымсалгыз секретарыны 2-23-35, секретариаттын 2-23-35, партий - а аммыраа болган совет тургузуп килдистерин 2-37-13, пропаган-да килдистерин 2-31-75, кузутура килдистерин 2-23-54, кездэ ажил-агы килдистерин 2-21-47, узетур килдистерин 2-41-27, информация килдистерин 2-20-00, корректорларыны 2-27-41, бухгалтерияны 2-12-45, солун «Бийи барганда» 2-32-75 телефонча долзар.

Чыгыр № 1010

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР